

חוק האנג'לים [חוקי עידוד]

כללי

"חוק האנג'לים" הוא כינוי לפרק ז' בחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 [להלן - החוק] העוסק בתעשייה עתירת מדע, הוראת שעה, שבתחילתה נמשכה עד 31.12.15, והוארכה עד 31.12.19.¹ קידום תעשיות עתירות מדע הוא באמצעות מתן תמריצי מס לעידוד השקעות של יחידים, או שותפות של יחידים, המכונים אנג'לים,² בחברות הזנק, כדי להופכן לחברות יציבות ומבוססות ובכך תרומתן למשק.

המאפיין השקעות אלו הוא היותן מסוכנות בשלב הראשוני של פעילות המחקר והפיתוח בו הן מצויות (שלב ה-Seed), ורבות מהן אף יורדות לטמיון ומכאן הקושי לגייס משקיעים ומקורות מימון. לכן מתיר חוק האנג'לים את סכום ההשקעה בניכוי במשך תקופה קצרה של 3 שנים ("תקופת ההטבה") ועל ידי כך מוזיל את עלות ההשקעה. אמנם קיים סעיף 20א לפקודה, שמתיר השקעה במו"פ בתוך שנה, או בפריסה לשלוש שנים, אולם זה אינו חל על השקעות עקיפות כמו בחוק האנג'לים באמצעות רכישת מניות ב"חברת המטרה"³ או ב"חברה מתחילה"⁴. היתרון בהתרת ההשקעה במניות בניכוי הוא כפול: ראשית,

¹ ס"ח 2271 התשע"א 6.1.11, 138. הארכת התוקף היתה בס"ח 2524 התשע"ו 20.1.16, 342.
² אנג'ל (Angle), מלאך, משקיע, בדרך כלל, מכספו הפרטי, תמורת אחוזים גבוהים (בשל הסיכון הגבוה בשלבי ההשקעה הראשונים) בחברה או ברווחים העתידיים בחברות הזנק בשלביון הראשונים. אלו בדרך כלל אנשים פרטיים המשקיעים בשלבים הראשונים בניגוד לקרנות הון סיכון המשקיעות בשלבים מאוחרים יותר ובסכומים גבוהים יותר.
³ "חברת מטרה" מוגדרת בסעיף 20 לחוק, כדלקמן:

"חברת מטרה" - חברה שהתאגדה בישראל ושהשליטה על עסקיה וניהולם מופעלים בישראל, שהתקיימו לגביה ולגבי ההשקעה המזכה בה כל אלה:

- (1) במהלך כל תקופת ההטבה לא רשום נייר ערך כלשהו שלה למסחר בבורסה;
- (2) 75 אחוזים לפחות מסכום ההשקעה של המשקיע בה, אשר בשלו הוקצו לו מניות בחברה, משמשים להוצאות מחקר ופיתוח, לא יאחר מתום תקופת ההטבה;
- (3) 75 אחוזים לפחות מהוצאות המחקר והפיתוח שהוציאה החברה במהלך תקופת ההטבה הוצאו בישראל;
- (4) הן בשנה שבה חל מועד ההשקעה והן בשנה שלאחריה, לא עלו הכנסותיה של החברה על 50 אחוזים מסכום הוצאות מחקר ופיתוח;
- (5) במהלך כל תקופת ההטבה הוצאות המחקר והפיתוח הוצאו לשם קידומו או פיתוחו של מפעל שבבעלות החברה;
- (6) עד לשנת המס שבה התקיים התנאי האמור בפסקה (2), בכל אחת משנות המס במהלך תקופת ההטבה, לרבות שנת המס שבה התקיים התנאי האמור, הוצאות המחקר והפיתוח מהוות 70 אחוזים לפחות, מכלל הוצאות החברה;

"חברה מתחילה" - חברה שהתאגדה בישראל והשליטה על עסקיה וניהולם מופעלים בישראל, שמתקיימים לגביה כל אלה:

- (1) במועד ההשקעה טרם חלפו המועדים הקבועים להלן, לפי העניין:
 - (א) 48 חודשים מיום התאגדות החברה, ואם היא פועלת באזור פיתוח או כמממן בחלק א' לתוספת השנייה בחוק עידוד השקעות הון - 60 חודשים מיום האמור;
 - (ב) קיבלה החברה סיוע במסגרת מסלול שמפעילה הרשות, שהממונה על התקציבים במשרד האוצר ונמנה רשות המסים אישרו כי הוא מיועד לחברות מתחילות - 12 חודשים מתום תקופת הסיוע במסגרת המסלול האמור, או אחד המועדים כאמור בפסקת משנה (א), לפי העניין, לפי המאוחר;
- (2) היקף המכירות הכולל של החברה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה לא עלה על 4.5 מיליון שקלים חדשים, והיקף המכירות בכל אחת משנות המס שקדמו למועד ההשקעה לא עלה על 2 מיליון שקלים חדשים; לעניין זה יראו חלק משנת מס כשנת מס;
- (3) סך כל הוצאות החברה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה לא עלה על 12 מיליון שקלים חדשים, וסך כל הוצאותיה בכל אחת משנות המס שקדמו למועד ההשקעה לא עלה על 3 מיליון שקלים חדשים; לעניין זה יראו חלק משנת מס כשנת מס;
- (4) היקף ההשקעות בחברה וההלוואות שניתנו לה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה, ובכלל זה סכום ההשקעה המוסד, אינו עולה על 12 מיליון שקלים חדשים;
- (5) רואה החשבון של החברה אישר כי מתקיימים בחברה, במועד ההשקעה, התנאים שבפסקאות (1) עד (4);
- (6) עד מועד ההשקעה התקבל אישור הרשות לאותה שנת מס, כי מתקיימים בחברה, שניים אלה:
 - (א) 70% לפחות מהוצאות החברה, בתקופה שמיים התאגדותה עד יום ההשקעה, הוצאו, במישרין או בעקיפין, בקשר למוצר המבוסס על מחקר ופיתוח שבוצעו בחברה (בסעיף זה - המוצר בפיתוח);
 - (ב) המוצר בפיתוח וכל הזכויות הנובעות ממנו הם בבעלות החברה מיום היווצרו; לעניין זה, רכשה או קיבלה החברה את מלוא הזכויות במוצר מאחד מאלה, לשם המשך פיתוחו של המוצר, יראו את החברה כאילו מתקיים בה התנאי האמור בפסקת משנה זו:

- (1) יחיד, אחד או יותר, שהמוצר היה בבעלותו באופן בלעדי מיום היווצרו עד העברת מלוא הזכויות בו לחברה;
- (2) מוסד יוצר שהמוצר היה בבעלותו מיום היווצרו עד העברת מלוא הזכויות בו לחברה; לעניין זה, "מוסד יוצר" - כל אחד מאלה:

- (א) מוסד להשכלה גבוהה או מוסד מחקרי כהגדרתם בסעיף 9(29) לפקודה;
- (ב) בית חולים, או תאגיד בריאות כהגדרתו בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985;
- (ג) חברה העוסקת דרך קבע במסחר ידע שנוצר בגופים כאמור בפסקאות משנה (א) ו-(ב);
- (ד) מינהל המחקר החקלאי שבמשרד החקלאות ופיתוח הכפר;
- (ה) מרכז מחקר ופיתוח אזורי הנתמך על ידי משרד המדע, הטכנולוגיה והחלל, כמשמעותו בחוק לעידוד מו"פ;

התרת הוצאה הוגית תוך 3 שנים במקום לטווח ארוך בעת המכירה, ושנית, ניכוי הוצאה כנגד הכנסה החייבת במס בשיעור מס רגיל במקום הכנסה החייבת במס מוגבל.

"חברת מטרה"

כפי שניתן לראות בהגדרת "חברת מטרה" זו היא חברה תושבת ישראל, אשר מניותיה אינן רשומות למסחר בבורסה, 75% מההשקעות בה שנעשו על ידי יחיד משמשים להוצאות מחקר ופיתוח¹, שעיקרן (75%) הוצא בישראל, אין לה הכנסות משמעותיות ביחס להוצאותיה (לא עלו על 50% מההוצאות למחקר ופיתוח) וההוצאות הוצאו לקידומו או פיתוחו של מפעל שבעלות החברה במשך כל תקופת ההטבה.²

מדברי ההסבר להצעת החוק³ עולה שככל שמדובר בחברות עתירות מחקר ופיתוח, ההשקעה בחברה שקולה מבחינה כלכלית להוצאות הפיתוח ברמת החברה, וכך מושווית ההטבה הניתנת בין השקעה במישרין, לפי סעיף 220 לפקודה, לבין השקעה בעקיפין במניות חברת מטרה.

"חברה מתחילה"

לאור השימוש המועט במסלול ההטבה לגבי חברות מטרה, והקשיים המתעוררים אצל חברות צעירות, הוסף בתיקון 5 לחוק⁴ (להלן - **תיקון 5**) החל מיום 1.1.16 מסלול חדש חלופי, אשר יעניק אותה הטבת מס למשקיעים ב"חברה מתחילה" כמשמעותה בסעיף 20 לחוק. התנאים פשוטים לבחינה וידועים בעת ההשקעה כדי לייצר ודאות למשקיעים תוך צמצום עלויות. בהתאם לסעיף 20(ז) לחוק להפרת התנאים יהיו השלכות לגבי החברה המתחילה ולא לגבי המשקיעים בחברה, וזאת, בשונה ממסלול ההטבה לגבי חברות מטרה.

הקריטריונים לקביעת "חברה מתחילה" ניתנים לבירור ב"מועד ההשקעה" כהגדרתו בסעיף 20(א), באופן המאפשר למשקיעים לדעת באותו מועד אם מתקיימים התנאים המזכים אותם בהטבת מס שמעניק החוק, כדי להבטיח וודאות למשקיעים בחברות צעירות, הנחשבות לנושאות סיכון מטבעי. נקבע בפיסקה (5) להגדרת "חברה מתחילה" שרואה החשבון אישר כי במועד ההשקעה התקיימו פיסקאות (1) עד (4) להגדרה. כדי להבטיח שאכן מדובר בחברה העוסקת במחקר ובפיתוח יאשר המדען הראשי, עד מועד ההשקעה, כי 70% לפחות מהוצאות החברה בתקופה שמיום התאגדותה עד מועד ההשקעה הוצאו בקשר ל"מוצר בפיתוח" בחברה וכי המוצר האמור וכל הזכויות הנובעות ממנו נמצאים בבעלות החברה מיום היווצרו.⁵

תחילת ההוראה לגבי "חברה מתחילה" הוא מיום 1.1.16 ותוקפה יפוג ביום 31.12.19. מאחר שמסלול "חברה מתחילה" הוא חלופי ל"חברת מטרה" לא תותר למשקיע הוצאה בסכום העולה על 5 מיליון ₪ בשנת המס בשל השקעה מזכה, בין אם השקיע בחברת מטרה ובין אם השקיע בחברה מתחילה.

¹ "מחקר" ו"פיתוח" - כהגדרתם בחוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984 ובלבד שהמדען הראשי אישר כי המחקר והפיתוח הם כהגדרתם בחוק האמור.

² תקופת ההטבה מוגדרת בסעיף 20(א) כ"שלוש שנות מס החל בשנת המס שבה סכום ההשקעה המזכה שולם לחברת המטרה".

³ ה"ח הממשלה - 541 התשע"א 18.10.10, 56.

⁴ ס"ח 2524 התשע"ו 20.1.16, 342.

⁵ לעניין הבעלות, החברה עומדת בדרישת הבעלות גם אם רכשה או קיבלה את מלוא הזכויות בו לשם פיתוחו, מיחיד שהיה בעל המוצר באופן בלעדי או מ"מוסד יוצר" כהגדרתו בסעיף 20(א) לחוק.

"השקעה מזכה"

הגדרה זו הוחלפה בתיקון 5 באופן שהיא כוללת השקעה במזומן בלבד. זאת, כדי למנוע תכנוני מס שונים במטרה לזכות בהטבות המס שמעניק סעיף 20 לחוק. כמו כן הובהר ש"מועד ההשקעה" הוא המאוחר מבין שני המועדים – מועד תשלום סכום ההשקעה לחברה או מועד הקצאת המניות כנגד ההשקעה. כלומר, השקעה מזכה היא רק השקעה שהתקיימו לגבי שני התנאים – הסכום שולם והמניות הוקצו

שלושה סעיפים בפרק ז' לחוק מקנים הקלות מס:

1. השקעה של יחידים (אנג'לים) במניות חברות עתירות מו"פ המוכרת כהוצאה על פני תקופת ההטבה במשך 3 שנים [סעיף 20(ב)];
2. השקעה של חברות הייטק במניות חברות הייטק אחרת המוכרת כהוצאה על פני תקופת ההפחתה במשך 5 שנים [סעיף 21(ב)];
3. פטור על הכנסה מתמלוגים בידי "תושב מוטב" (עולה חדש או תושב חוזר) כהגדרתו בסעיף 22 לחוק (במסגרת עידוד "החזרת מוחות" לישראל).

השקעה על ידי יחיד

אצל יחיד תותר ההשקעה¹ עד לגובה של 5 מיליון ₪² בניכוי לפי סעיף 20(ב) לחוק במשך "תקופת ההטבה"³ מכלל הכנסתו בשנת המס. זאת, בתנאי שההשקעה בוצעה בתקופה 1.1.11-31.12.19, היחיד החזיק במניות שהוקצו לו בתמורה להשקעתו המזכה ב"חברת המטרה" או ב"חברה מתחילה" במשך כל תקופת ההטבה והתנאי שנלווה למספר חיקוקי הקלות ועידוד - שהימנעות ממס או הפחתת מס בלתי נאותות אינן בין המטרות העיקריות של ההשקעה.

השקעה על ידי חברה

ב"חברה רוכשת" תותר ההשקעה במניות כהוצאה בהתאם לסעיף 21(ב) לחוק כנגד כל מקור הכנסה בפריסה על פני חמש שנים החל מהשנה שלאחר שנת הרכישה⁴.

קיימת שורת הגבלות לגבי ניכוי ההשקעה בהפחתה לחמש שנים:

- א. הרכישה נעשתה בתקופה 1.1.11-31.12.15;
- ב. הרכישה היא בשיעור 80% לפחות בכל אחד מאמצעי השליטה בחברה המזכה;
- ג. ביום שלפני הרכישה החברה הרוכשת והחברה המזכה אינן קרובות זו לזו;
- ד. הימנעות ממס או הפחתת מס בלתי נאותות אינן בין המטרות העיקריות של רכישת אמצעי שליטה בחברה המזכה, וניתן אישור המנהל על כך;
- ה. בכל שנת מס שבתקופת ההפחתה יש להקפיד על קיום התנאים המפורטים בפיסקה (5) לסעיף 21(ב) לחוק.

¹ אצל היחיד נקראת ההשקעה "השקעה מזכה" ולפי ההגדרה בסעיף 20(א) זו "השקעה של יחיד בחברת מטרה בשנת מס כלשהי, אשר בשלה הוקצו לו מניות בחברת המטרה באותה שנה.

² לפי סעיף 20(ג) בחישוב סכום ההשקעה המרבי יובאו בחשבון כלל השקעותיו המזכות של היחיד בחברת המטרה, במישרין, וכן השקעות כאמור שביצע קרובו בחברה.

³ "תקופת ההטבה" מוגדרת בסעיף 20(א) לחוק כ"שלוש שנות מס החל בשנת המס שבה סכום ההשקעה המזכה שולם לחברת המטרה.

⁴ ניכוי ההשקעה ייעשה לפי סעיף 21(ב) לחוק בשיעורים שנתיים שווים מכלל הכנסתה של החברה הרוכשת במשך תקופת ההפחתה ("תקופת ההפחתה" מוגדרת בסעיף 21(א) לחוק כ"חמש שנות מס החל בשנה שלאחר שנת הרכישה").

השוואה בין ניכוי מו"פ לפי סעיף 20א (השתתפות במימון) לניכוי לפי חוק האנג'לים

הנושא	ניכוי לפי סעיף 20א לפקודת מס הכנסה	ניכוי לפי חוק האנג'לים ¹
תיאור השקעה	מעין השקעה כשותף	השקעה במניות
הכרה כהוצאה	מוכר בשנה, או לפי מועד התשלום באופן יחסי	מוכר בשלוש שנים
הגבלת סכום	40% מההכנסה החייבת לפי סעיף 1א20	5 מיליון ₪ לפי סעיף 20(ב)
מועד ההשקעה	אין הגבלה	בתקופה 1.1.11 – 31.12.19
ייעוד השימוש במימון	מחקר ופיתוח	מחקר ופיתוח
אישור המדען הראשי	אישור בידי מי שהסמיך השר הממונה על המשרד שבתחום פעולתו נוגע המחקר	אישור המדען הראשי במשרד המסחר והתעשייה בהתאם לחוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984
הניכוי יהיה מכלל ההכנסות	לפי סעיף 20א(א)(1)	לפי סעיף 20(ב) לחוק האנג'לים

נוסח הסעיפים הרלוונטיים בחוק תעשייה עתירת ידע - הוראת שעה² ("חוק האנג'לים")

19. הגדרות

(א) בפרק זה -
 "חוק לעידוד השקעות הון" - חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959;
 "חוק לעידוד מו"פ" - חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984;
³"המדען הראשי" ו"הרשות" - כהגדרתם בחוק לעידוד מו"פ;
 "מחקר" ו"פיתוח" - כהגדרתם בחוק לעידוד מו"פ, ובלבד שהמדען הראשי אישר כי המחקר והפיתוח הם כהגדרתם בחוק האמור;
 "הפקודה" - פקודת מס הכנסה.

(ב) לכל מונח אחר שאינו מפורש בפרק זה, תהיה המשמעות הנודעת לו בסעיפים 1 ו-88 לפקודה, לפי העניין.

20.⁴ התרת השקעה במניות כהוצאה (ס"ח 2524)

(א) בסעיף זה -
³"השקעה מזכה" - השקעה במזומן של משקיע בחברת מטרה או בחברה מתחילה בשנת מס כלשהי, אשר בשלה הוקצו לו מניות בחברת המטרה או בחברה המתחילה, לפי העניין;
³"חברה מתחילה" - חברה שהתאגדה בישראל והשליטה על עסקיה וניהולם מופעלים בישראל, שמתקיימים לגביה כל אלה:
 (1) במועד ההשקעה טרם חלפו המועדים הקבועים להלן, לפי העניין:
 (א) 48 חודשים מיום התאגדות החברה, ואם היא פועלת באזור פיתוח א' כאמור בחלק א' לתוספת השנייה בחוק עידוד השקעות הון - 60 חודשים מיום האמור;
 (ב) קיבלה החברה סיוע במסגרת מסלול שמפעילה הרשות, שהממונה על התקציבים במשרד האוצר ומנהל רשות המסים אישרו כי הוא מיועד לחברות מתחילות - 12 חודשים מתום תקופת הסיוע במסגרת המסלול האמור, או אחד המועדים כאמור בפסקת משנה (א), לפי העניין, לפי המאוחר;
 (2) היקף המכירות הכולל של החברה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה לא עלה על 4.5 מיליון שקלים חדשים, והיקף המכירות בכל אחת משנות המס שקדמו למועד ההשקעה לא עלה על 2 מיליון שקלים חדשים; לעניין זה יראו חלק משנת מס כשנת מס;

¹ סעיף 20 בפרק ז' לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (ס"ח 2271 התשע"א 6.1.11, 138).

² פרק ז' לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (ס"ח 2271 התשע"א 6.1.11, 138).

³ תחילה מיום 1.1.16 [תיקון 5 לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ס"ח 2524 התשע"ו 20.1.16, 342]. נוסח קודם של הגדרת "השקעה מזכה":

"השקעה מזכה" - השקעה של יחיד בחברת מטרה בשנת מס כלשהי, אשר בשלה הוקצו לו מניות בחברת המטרה באותה שנה;

⁴ ראו חזור מ"ה 12/11 מ-24.10.11: "התרת השקעה מזכה במניות חברת מטרה על ידי יחיד כהוצאה".

- (3) סך כל הוצאות החברה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה לא עלה על 12 מיליון שקלים חדשים, וסך כל הוצאותיה בכל אחת משנות המס שקדמו למועד ההשקעה לא עלה על 3 מיליון שקלים חדשים; לעניין זה יראו חלק משנת מס כשנת מס;
- (4) היקף ההשקעות בחברה וההלוואות שניתנו לה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה, ובכלל זה סכום ההשקעה המזכה, אינו עולה על 12 מיליון שקלים חדשים;
- (5) רואה החשבון של החברה אישר כי מתקיימים בחברה, במועד ההשקעה, התנאים שבפסקאות (1) עד (4);
- (6) עד מועד ההשקעה התקבל אישור הרשות לאותה שנת מס, כי מתקיימים בחברה, שניים אלה:
- (א) 70% לפחות מהוצאות החברה, בתקופה שמיום התאגדותה עד יום ההשקעה, הוצאו, במישרין או בעקיפין, בקשר למוצר המבוסס על מחקר ופיתוח שבוצעו בחברה (בסעיף זה - **המוצר בפיתוח**);
- (ב) המוצר בפיתוח וכל הזכויות הנובעות ממנו הם בבעלות החברה מיום היווצרו; לעניין זה, רכשה או קיבלה החברה את מלוא הזכויות במוצר מאחד מאלה, לשם המשך פיתוחו של המוצר, יראו את החברה כאילו מתקיים בה התנאי האמור בפסקת משנה זו:
- (1) יחיד, אחד או יותר, שהמוצר היה בבעלותו באופן בלעדי מיום היווצרו עד העברת מלוא הזכויות בו לחברה;
- (2) מוסד יוצר שהמוצר היה בבעלותו מיום היווצרו עד העברת מלוא הזכויות בו לחברה; לעניין זה, "מוסד יוצר" - כל אחד מאלה:
- (א) מוסד להשכלה גבוהה או מוסד מחקרי כהגדרתם בסעיף 9(29) לפקודה;
- (ב) בית חולים, או תאגיד בריאות כהגדרתו בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985;
- (ג) חברה העוסקת דרך קבע במסחור ידע שנוצר בגופים כאמור בפסקאות משנה (א) ו- (ב);
- (ד) מינהל המחקר החקלאי שבמשרד החקלאות ופיתוח הכפר;
- (ה) מרכז מחקר ופיתוח אזורי הנתמך על ידי משרד המדע, הטכנולוגיה והחלל, כמשמעותו בחוק לעידוד מו"פ;
- "חברת מטרה"** - חברה שהתאגדה בישראל ושהשליטה על עסקיה וניהולם מופעלים בישראל, שהתקיימו לגביה ולגבי ההשקעה המזכה בה כל אלה:
- (1) במהלך כל תקופת ההטבה לא רשום נייר ערך כלשהו שלה למסחר בבורסה;
- (2) 75 אחוזים לפחות מסכום ההשקעה של המשקיע בה, אשר בשלו הוקצו לו מניות בחברה, משמשים להוצאות מחקר ופיתוח, לא יאוחר מתום תקופת ההטבה;
- (3) 75 אחוזים לפחות מהוצאות המחקר והפיתוח שהוציאה החברה בתקופת ההטבה הוצאו בישראל;
- (4) הן בשנה שבה חל מועד ההשקעה והן בשנה שלאחריה, לא עלו הכנסותיה של החברה על 50 אחוזים מסכום הוצאות מחקר ופיתוח;
- (5) במהלך כל תקופת ההטבה הוצאות המחקר והפיתוח הוצאו לשם קידומו או פיתוחו של מפעל שבבעלות החברה;
- (6) עד לשנת המס שבה התקיים התנאי האמור בפסקה (2), בכל אחת משנות המס במהלך תקופת ההטבה, לרבות שנת המס שבה התקיים התנאי האמור, הוצאות המחקר והפיתוח מהוות 70 אחוזים לפחות, מכלל הוצאות החברה;
- "מועד ההשקעה"** - המאוחר מבין אלה:
- (1) המועד שבו המשקיע שילם לחברת המטרה או לחברה המתחילה את סכום ההשקעה המזכה;
- (2) המועד שבו הקצתה חברת המטרה או החברה המתחילה למשקיע את המניות כנגד השקעתו בחברה; ואולם אם מקור המניות שהוקצו הוא באיגרות חוב הניתנות להמרה למניות, ואיגרות החוב האמורות הומרו למניות באותה שנת מס שבה הונפקו איגרות החוב - המועד שבו שילם המשקיע תמורת איגרות החוב;
- "המועד הקובע"** - שנתיים מתום תקופת ההטבה;
- "מוצר"** - כהגדרתו בחוק לעידוד מו"פ;
- "משקיע"** - יחיד או שותפות בין יחידים;
- "קרוב"** - מי שמנוי בפסקאות (1) ו-(2) בהגדרה "קרוב" שבסעיף 88 לפקודה;
- "שותפות בין יחידים"** - שותפות שהשותפים בה במשך כל תקופת ההטבה הם יחידים, שהוקמה ופועלת לשם השקעה ייעודית בחברה אחת בלבד שהיא חברת מטרה או חברה מתחילה, ומנהל רשות המסים אישר כי מתקיימים בה התנאים האמורים בהגדרה זו;

¹ תחילה מ-1.1.16 [תיקון 5 לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ס"ה 2524 התשע"ו 20.1.16, 342].

"תקופת ההטבה" - שלוש שנות מס החל בשנת המס שבה חל מועד ההשקעה.

(ב) על אף האמור בכל דין, סכום השקעה מזכה במניות של חברת מטרה או חברה מתחילה, עד לגובה של 5 מיליון שקלים חדשים (בפרק זה - **סכום ההשקעה המרבי**), יותר למשקיע ניכוי מכלל הכנסתו בשנת המס, במשך תקופת ההטבה, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(1) מועד ההשקעה חל, לגבי חברת מטרה - בתקופה שמיום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) עד יום ג' בטבת התש"ף (31 בדצמבר 2019), ולגבי חברה מתחילה - בתקופה שמיום כ' בטבת התשע"ו (1 בינואר 2016) עד יום ג' בטבת התש"ף (31 בדצמבר 2019); שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי להאריך פעם אחת, בצו, את התקופה האמורה בארבע שנים נוספות;

(2) המשקיע החזיק במניות שהוקצו לו בתמורה להשקעתו המזכה בחברת המטרה או בחברה מתחילה, לפי העניין, במשך כל תקופת ההטבה, ואם המשקיע הוא שותפות של יחידים - השותפים לא שינו את חלקם בשותפות במשך כל תקופת ההטבה;

(3) הימנעות ממס או הפחתת מס בלתי נאותות אינן בין המטרות העיקריות של ההשקעה.

(ג) בחישוב סכום ההשקעה המרבי יובאו בחשבון כלל השקעותיו המזכות של המשקיע בחברת המטרה¹ או בחברה המתחילה, לפי העניין, במישורין, וכן השקעות כאמור שביצע קרובו בחברת המטרה או בחברה המתחילה, לפי העניין.

(ד) לעניין חישוב רווח הון במכירת מניות של חברת המטרה¹ או החברה המתחילה, לפי העניין, בידי משקיע שסכום ההשקעה המזכה הותר לו בניכוי לפי סעיף זה, יוקטן המחיר המקורי של המניות בכל סכום ההשקעה שהותר בניכוי כאמור.

(ה) שר האוצר רשאי, לאחר קבלת חוות דעתו של המדען הראשי ובאישור ועדת הכספים של הכנסת לשנות, בצו, את התקופות הקבועות בפסקה (1) ואת הסכומים הקבועים בפסקאות (2) עד (4) בהגדרה "חברה מתחילה", ובלבד שגם לאחר השינוי כאמור ייכללו בהגדרה האמורה רק חברות הנמצאות בשלבי פיתוח או ייצור מוקדמים של מוצריהן.

(ו) השקיע משקיע בחברה מתחילה השקעה מזכה, תבחן הרשות -

(1) בתום כל שנת מס עד תום תקופת ההטבה - אם מתקיימים שניים אלה:

(א) בחברה ממשיכים להתקיים התנאים שבפסקה (6) בהגדרה "חברה מתחילה";

(ב) יותר מ-50% מהוצאות החברה, באותה שנת מס, הוצאו בישראל; המדען הראשי ומנהל רשות המסים רשאים לקבוע, בכללים שיפורסמו ברשומות, סוגי הוצאות שהוצאו מחוץ לישראל בשל העובדה שלא ניתן לרכוש את השירות או המוצר בישראל, ורשאים הם לקבוע את חלק ההוצאה שייחשב הוצאה כאמור מתוך כלל ההוצאה שהוצאה מחוץ לישראל או מתוך כלל הוצאות החברה, ואת חלק ההוצאה שלא ייחשב כחלק מהוצאות החברה מתוך החלק שנקבע כאמור;

(2) במועד הקובע - אם מתקיימים שניים אלה:

(א) מלוא סכום ההשקעה המזכה שהושקעה בחברה הוצא בידי החברה עד המועד הקובע במישורין לשם קידומו ופיתוחו של המוצר בפיתוח; המדען הראשי ומנהל רשות המסים רשאים לקבוע, בכללים שיפורסמו ברשומות, סוגי הוצאות שיראו אותן כהוצאות שמתקיימות לגביהן הוראות פסקת משנה זו;

(ב) יותר מ-50% מהוצאות החברה בתקופה הנוספת, הוצאו בישראל בהתאם לכללים שנקבעו בפסקה (1)(ב), אם נקבעו; לעניין זה, "התקופה הנוספת" - התקופה שתחילתה בתום תקופת ההטבה וסיומה במועד הקובע, ואם מלוא סכום ההשקעה המזכה שהושקעה בחברה הוצא בידי החברה לפני המועד הקובע - שסיומה במועד שבו הוצא מלוא הסכום כאמור.

(ז) מצאה הרשות בבחינה לפי סעיף קטן (ו) כי לא מתקיים בחברה מתחילה תנאי מהתנאים המפורטים באותו סעיף קטן (בסעיף קטן זה - **ההפרה**), תהיה החברה חייבת במס על הסכומים כמפורט להלן, לפי העניין, בשיעור הגבוה ביותר הקבוע בסעיף 121 לפקודה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בפקודה הממועדת שבו מצאה הרשות כי התקיימה ההפרה עד מועד התשלום בפועל:

(1) לעניין הפרת תנאי מהתנאים שבסעיף קטן (ו)(1) או (2)(ב) - מלוא סכום ההשקעה המזכה שהושקעה בחברה;

(2) לעניין הפרת התנאי שבסעיף קטן (ו)(2)(א) - סכום השווה להפרש שבין מלוא ההשקעה המזכה שהושקעה בחברה ובין החלק מסכום ההשקעה המזכה שהוצא בידי החברה עד המועד הקובע כאמור באותו סעיף קטן.

(ח) מצאה הרשות כי התקיימה הפרה כאמור בסעיף קטן (ז), תודיע על כך למנהל רשות המסים.

¹ תחילה מ-1.1.16 | [תיקון 5 לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ס"ח 2524 התשע"ו 20.1.16, 342]; הוספת פסקאות (ה)-(י) לסעיף 20.

¹(ט) על חוב החברה לפי סעיף קטן (ו) יחולו הוראות הפקודה לעניין שומה וגבייה.
¹(י) קיבל המשקיע מחברת מטרה - במהלך התקופה שממועד ההשקעה עד תום תקופת ההטבה, או מהחברה המתחילה - במהלך התקופה שממועד ההשקעה עד המועד הקובע, סכום כלשהו, במישרין או בעקיפין, יופחת הסכום האמור מחישוב סכום ההשקעה המזכה לעניין סעיף זה; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על דיבידנד כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט-1999".

20א. מסירת ידיעות ומסמכים
 הרשות רשאית לדרוש מחברת מטרה או מחברה מתחילה כהגדרתן בסעיף 20א, למסור לה כל ידיעה ומסמך הדרוש לה לשם מילוי תפקידיה לפי פרק זה.

21. הפחתת רכישת מניות כהוצאה

(א) בסעיף זה -

"**חברה מוטבת**", "**חברה מועדפת**" - כהגדרתן בסעיף 51 לחוק לעידוד השקעות הון;
 "**חברה מזכה**" - חברה שהתאגדה בישראל ושהשליטה על עסקיה וניהולם מופעלים בישראל, שמתקיימים לגביה כל אלה:

(1) בשנת הרכישה לא רשום נייר ערך כלשהו שלה למסחר בבורסה;
 (2) בשנת הרכישה היא חברה מוטבת או חברה מועדפת, לפי העניין;
 (3) בשנת הרכישה הוצאות המחקר והפיתוח שהוציאה המפעל שבבעלותה באותה שנת מס, לאחר שהופחתו מהן מענקים שהתקבלו לפי חוק לעידוד מו"פ, לא פחתו מ-25 אחוזים ממחזורו בשנת המס, או שהוצאות המחקר והפיתוח שהוציאה המפעל בשנת המס ובשנה שקדמה לה, לאחר שהופחתו מהן מענקים שהתקבלו לפי חוק לעידוד מו"פ, לא פחתו מ-25 אחוזים מסך מחזורו בשנת המס ובשנה שקדמה לה;

(4) בשנת הרכישה 40 אחוזים לפחות מכלל העובדים בה בשנת המס או בממוצע בשנת המס ובשנה שקדמה לה, הם עובדים אקדמאים; לעניין זה, בחישוב האחוזים יובא בחשבון עובד במשרה חלקית או עובד שעבד בחלק משנת המס בלבד לפי היקף משרתו או תקופת עבודתו באותה שנה, לפי העניין, וחישוב הממוצע ייעשה לפי חלוקת סך העובדים האקדמאים באותן שתי שנים, בסך כל העובדים בחברה בשנים האמורות;

(5) כל הוצאות המחקר והפיתוח שמוציאה החברה בכל אחת משלוש שנות המס הראשונות של תקופת הפחתה, בוצעו לשם קידומו או פיתוחו של המפעל שבבעלותה או בבעלות החברה הרוכשת, ו-75 אחוזים לפחות מהוצאות המחקר והפיתוח האמורות, בכל שנה כאמור, הוצאו בישראל;

(6) בשנת הרכישה אין לה זכות במקרקעין או זכות באיגוד מקרקעין, כהגדרתן בחוק מיסוי מקרקעין (שכר ורכישה), התשכ"ג-1963, בין בישראל ובין מחוץ לישראל;

(7) בשנת הרכישה היא אינה מחזיקה באחד או יותר מאמצעי השליטה בחבר בני אדם אחר, או, אם היא מחזיקה באמצעי שליטה כאמור - פעילותו של חבר בני האדם האחר טפלה לפעילותה והיא כרוכה ושלובה בפעילותה;

"**חברה רוכשת**" - חברה שהתאגדה בישראל ושהשליטה על עסקיה וניהולם מופעלים בישראל, שבשנת הרכישה מתקיימים לגביה כל אלה:

(1) היא חברה מוטבת או חברה מועדפת, לפי העניין;
 (2) הוצאות המחקר והפיתוח שהוציאה המפעל שבבעלותה בשנת מס, לאחר שהופחתו מהן מענקים שהתקבלו לפי חוק לעידוד מו"פ, לא פחתו מ-7 אחוזים ממחזורו בשנת המס, או שהוצאות המחקר והפיתוח שהוציאה המפעל בשנת המס ובשנה שקדמה לה, לאחר שהופחתו מהן מענקים שהתקבלו לפי חוק לעידוד מו"פ, לא פחתו מ-7 אחוזים מסך מחזורו בשנת המס ובשנה שקדמה לה;

(3) 20 אחוזים לפחות מכלל העובדים בה, בשנת המס או בממוצע בשנת המס ובשנה שקדמה לה, הם עובדים אקדמאים; לעניין זה, בחישוב האחוזים יובא בחשבון עובד במשרה חלקית או עובד שעבד בחלק משנת המס בלבד לפי היקף משרתו או תקופת עבודתו באותה שנה, לפי העניין, וחישוב הממוצע ייעשה לפי חלוקת סך העובדים האקדמאים באותן שתי שנים, בסך כל העובדים בחברה בשנים האמורות;

(4) ב-12 החודשים שקדמו לשנת הרכישה לא היו לה יותר מ-25 אחוזים באחד או יותר מאמצעי השליטה בחברה המזכה;

"**סכום הרכישה הנקי**" - הסכום שהוציאה החברה הרוכשת לרכישת אמצעי שליטה בחברה המזכה, שלא בדרך של הקצאה, בהפחתת סכום ההון העצמי של החברה המזכה; לעניין זה, "**סכום ההון העצמי**" - הסכום הממקבל מצירוף הסכומים של כל אלה: עודפים ורווחים, הון מניות, פרמיה על מניות ופריטים אחרים כיוצא באלה;

¹ הוספת סעיף 20א. תחילה מ-1.1.16 [תיקון 5 לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ס"ח 2524 התשע"ו 20.1.16, 342].

"עובד אקדמאי" - עובד בעל תואר אקדמי בתחומי ההנדסה, המחשבים, מדעי הטבע או המדעים המדויקים, העובד במפעל שבבעלות החברה בתחום השכלתו האקדמית כאמור;
 "קרוב" - מי שמנוי בפסקה (3) בהגדרה "קרוב" שבסעיף 88 לפקודה;
 "שנת הרכישה" - השנה שבה חברה רוכשת רכשה אמצעי שליטה בחברת מטרה;
 "תקופת ההפחתה" - חמש שנות מס החל בשנה שלאחר שנת הרכישה.

(ב) על אף האמור בכל דין, סכום הרכישה הנקי ששולם בידי חברה רוכשת לרכישת אמצעי השליטה בחברה מזכה, יותר לה ניכויי בשיעורים שנתיים שווים מכלל הכנסתה בשנת המס, במשך תקופת ההפחתה, ובלבד שהתקיימו התנאים המפורטים להלן:

- (1) יום הרכישה הוא בתקופה שבין יום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) לבין יום ג' בטבת התש"ף (31 בדצמבר 2019);¹ שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי להאריך פעם אחת, בצו, את התקופה האמורה בארבע שנים נוספות;
- (2) הרכישה היא בשיעור של 80 אחוזים לפחות בכל אחד מאמצעי השליטה בחברה המזכה;
- (3) ביום שלפני יום הרכישה, החברה הרוכשת והחברה המזכה אינן קרובות זו לזו;
- (4) דימנעות ממס או הפחתת מס בלתי נאותות אינן בין המטרות העיקריות של רכישת אמצעי השליטה בחברה המזכה, וניתן אישור המנהל על כך;
- (5) בכל שנת מס שבתקופת ההפחתה -

- (א) השליטה על עסקיה של החברה הרוכשת וניהולם מופעלים בישראל ומתקיימים בה התנאים האמורים בפסקאות (1) עד (3) בהגדרה "חברה רוכשת";
- (ב) השליטה על עסקיה של החברה המזכה וניהולם מופעלים בישראל, מתקיימים בה התנאים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) בהגדרה "חברה מזכה" וכן התנאים האמורים בפסקאות (3) ו-(4) בהגדרה "חברה מזכה", בשינויים אלה: בפסקה (3), בכל מקום, במקום "לא פחתו מ-25 אחוזים" יקראו "לא פחתו מ-7 אחוזים" ובפסקה (4), במקום "40 אחוזים לפחות" יקראו "20 אחוזים לפחות";
- (ג) הוצאות המחקר והפיתוח שמוציאה החברה המזכה מבוצעות לשם קידומו או פיתוחו של המפעל שבבעלותה או בבעלות החברה הרוכשת, ו-75 אחוזים לפחות מהוצאות המחקר והפיתוח האמורות הוצאו בישראל.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), אם בשנת מס כלשהי במהלך תקופת ההפחתה (בסעיף זה - **שנת ההפרה**) לא התקיימו בחברה הרוכשת התנאים האמורים בסעיף קטן (ב)(5)(א), או לא התקיימו בחברה המזכה התנאים האמורים בסעיף קטן (ב)(5)(ב) ו-(ג), לא תהיה החברה הרוכשת זכאית, בשנת ההפרה, לניכוי כאמור בסעיף קטן (ב), ואולם לא יהיה בכך כדי לפגוע בזכאותה בשנה שאחרי שנת ההפרה או לפנייה, אם באותה שנה יתקיימו התנאים לזכאות, ובלבד שטרם הסתיימה תקופת ההפחתה ושכסום שלא נוכח בשנת ההפרה לא ינוכה בשנה שלאחריה.

(ד) לעניין חישוב רווח הון במכירת מניות החברה המזכה בידי החברה הרוכשת שהותר לה ניכוי של סכום הרכישה הנקי לפי סעיף זה, יוקטן המחיר המקורי שלהן בכל הסכום שניכוי הותר כאמור.

22. פטור ממס על הכנסה מתמלוגים בידי תושב מוטב

(א) בסעיף זה -

"**הכנסה מתמלוגים שמשלמת חברת יישום**" - הכנסה מתמלוגים שמשלמת חברת יישום בשנת מס כלשהי, שמקורה במתן זכות שימוש במוצר שבבעלותה ושפותח או התגלה לפי ההסכם, מוכפלת בשיעור הכנסות החוץ של חברת היישום באותה שנה;
 "הסכם" - הסכם בין תושב מוטב לבין חברת יישום, לפיתוח מוצר, שלפיו, בין השאר, יהיה התושב המוטב זכאי לתמלוגים מאת חברת היישום שמקורם במתן זכות שימוש באותו מוצר;
 "חברת יישום" - תאגיד בת של מוסד, העוסק בפיתוח מוצרים שפותחו או התגלו במסגרת פעילות של מחקר ופיתוח של המוסד;
 "מוסד" - כל אחד מאלה:

(1) מוסד שהוכר לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;

(2) בית חולים רשום לפי פקודת בריאות העם, 1940;

"מוצר" - נכס מוחשי או ידע, לרבות תהליך ייצור ותוכנת מחשבים, הנובע ממחקר ופיתוח, על פי תכנית שהמדען הראשי אישר לפי הוראות חוק לעידוד מו"פ;
 "שיעור הכנסות החוץ של חברת היישום" - השיעור המתקבל מחלוקת סכום ההכנסות הנובעות לחברת היישום מתן זכות שימוש במוצר שבבעלותה ושפותח או התגלה לפי ההסכם, לתושב חוץ,

¹ תחילה מ-1.1.16 [תיקון 5 לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ס"ח 2524 התשע"ו ו-20.1.16, 342].

למעט הכנסות כאמור שתשלומן מהווה הוצאה של מפעל הקבע של תושב חוץ בישראל, בכלל ההכנסות הנובעות ממתן זכות שימוש על ידי חברת היישום באותו מוצר, הכל לפי אישור רואה חשבון שצורף לדוח השנתי של חברת היישום; לא צורף אישור כאמור, יראו את שיעור הכנסות החוץ של חברת היישום - אפס;

"**תושב מוטב**" - תושב ישראל שהיה לראשונה לתושב כאמור בתקופה שבין יום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) לבין יום י"ט בטבת התשע"ו (31 בדצמבר 2015) או תושב חוזר; "תושב חוזר" - יחיד ששב והיה לתושב ישראל בתקופה שבין יום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) לבין יום י"ט בטבת התשע"ו (31 בדצמבר 2015), לאחר שהיה תושב חוץ במשך שש שנים רצופות לפחות.

(ב) תושב מוטב שמוסד הזמינו, בהיותו תושב חוץ, לעבוד בו, יהיה זכאי לפטור ממס על הכנסותו מתמלוגים שמשלמת לו חברת יישום של אותו מוסד, במשך חמש שנות מס שתחילתן בשנה הראשונה שבה החל לקבל מאת חברת היישום הכנסה כאמור, ובלבד שהתקיימו שני אלה:

- (1) התושב המוטב התקשר בהסכם עם חברת יישום בתוך שנתיים מתום שנת המס שבה עלה או חזר לישראל, לפי העניין;
- (2) הימנעות ממס או הפחתת מס בלתי נאותות אינן בין המטרות העיקריות של ההסכם, וניתן אישור המנהל על כך."

ראו גם: החלטת מיסוי 7457/12 - 13.6.12: חוקי עידוד - חוק האנג'לים, האתר המשפטי **מסטקס**.

המכון למסים ולייעוץ כלכלי בע"מ ©